

Styrets årsberetning

Makroøkonomiske forhold

Tiltakende, men ikke evigvarende høy vekst i global økonomi

Veksten i global økonomi tok seg opp gjennom 2017. Både USA, eurosonen og mange fremvoksende økonomier overrasket positivt.

I vestlige land har arbeidsledigheten falt overalt og den er nå lavere enn normalt – og til dels svært lav i mange land. Det er tegn på tiltakende lønnsvekst, særlig i USA, men prisveksten er fortsatt moderat til lav. I eurosonen er lønnsveksten også tiltakende, men fortsatt lav, og prisveksten er godt under prismålet.

Utsiktene for 2018 er positive, og investeringsnivået er godt over et normalt nivå i de fleste vestlige land.

Fremvoksende økonomier står nå for over 75 prosent av veksten i verdensøkonomien. Kina og India bidrar mest, langt mer enn alle rike land samlet. Mange land har slitt med tilpasningen til lavere råvarepriser, men det er nå et bredt omslag i denne delen av verdensøkonomien. Kina bremser trolig kun forsiktig ned og risikoen for et brått omslag er redusert etter en betydelig nedgang i investeringene holdt opp mot samlet BNP. En høy og fortsatt stigende gjeldsbyrde utgjør likevel en risiko.

Etter at arbeidsledigheten har blitt lav, har sentralbankene begynt å normalisere styringsrentene. I USA hevet Federal Reserve renten fire ganger i fjor. Den europeiske sentralbanken har signalisert at obligasjonskjøpene kan avsluttes i tredje kvartal 2018, men vil trolig vente til 2019 med å heve renten.

Selv om momentet i global økonomi er godt, er det som alltid flere risikofaktorer. USA har vedtatt en svært ekspansiv finanspolitikk, selv om budsjettunderskuddet allerede er stort og arbeidsledigheten lav. Det legger mer press på rentene. Det kan også skape ustabilitet i andre deler av finansmarkedet. USA har innført handelsrestriksjoner og truer med flere, noe som kan utløse handelskriger.

Norsk økonomi oppe i god marsjfart, utsiktene er gode, og renten forventes økt

Veksten i Fastlands-Norge steg fra 1,0 prosent i 2016 til 1,8 prosent i 2017. Sysselsettingen tok seg opp, og arbeidsledigheten falt videre. Oljeprisen er mer enn doblet fra bunnivået. Norge er igjen inne i en god oppgangskonjunktur. Dette reflekteres på aksjemarkedene, også for bankaksjer og egenkapitalbevis.

Veksten i privat forbruk og boliginvesteringer akselererte i fjor. Samtidig var reallønnsveksten fortsatt lav. Spareraten falt derfor videre, og ettersom boliginvesteringene også steg raskt økte husholdningenes netto lånebehov. Befolkningsveksten ble også ytterligere dempet. I 2018 vil trolig boliginvesteringene falle noe, ettersom igangsettingen av nye boliger ble redusert gjennom 2017 som følge av sviktende nyboligsalg etter nedgangen i boligprisene. Aktiviteten i byggebransjen er imidlertid fortsatt høy.

Boligprisene falt to til tre prosent fra toppen tidlig i vår til utgangen av året. Prisene falt rundt ti prosent i Oslo, hvor de hadde steget kraftig de to foregående årene, mens det var et moderat prisfall i alle de største byene. Ved inngangen til 2017 strammet myndighetene utlånsforskriften for boliglån til husholdningene ytterligere til med en ny maksimalgrense på fem ganger brutto inntekt i samlet gjeld og skjerpede krav til nedbetaling av store boliglån. Omsetningstakten steg imidlertid gjennom fjoråret og mot slutten av året falt beholdningen av usolgte bruktboliger. Det indikerer at nedgangen i boligprisene nå kan være tilbakelagt, i alle fall for denne gang. En høy og stigende gjeldsbyrde, en fortsatt høy boligbygging og utsikter til høyere

utlånsrenter utgjør mulige trusler mot stabiliteten på boligmarkedet, i verste fall også mot husholdningenes øvrige etterspørsel.

Fastlands-bedriftenes investeringer steg over fem prosent i fjor og deres låneetterspørsel tiltar. Investeringsnivået er fortsatt lavt selv om det øker, og bedriftsundersøkelsene indikerer videre oppgang i år. Eksporten steg i fjor, men bildet var likevel blandet. Bedrifter som eksporterer oljerelaterte varer og tjenester slet fortsatt, mens annen eksport klarte seg bedre blant annet fordi kronekursen er langt svakere enn før oljeprisen falt. Bra vekst internasjonalt og et lavere kostnadsnivået enn før tilsier at utsiktene er gode for 2018.

Investeringene i olje- og gassektoren falt 35 prosent fra toppen i 2013 til utgangen av fjoråret. Det har rammet oljerelaterte bedrifter og regioner hardt. Nå er bunnen i ferd med å passeres. Oljeprisen har kommet godt opp, og oljeselskapene vil nå øke investeringene ettersom mange utbyggingsprosjekter nå igjen er blitt lønnsomme. Ordreinngangen til oljerelatert industri har allerede økt.

Finanspolitikken har bidratt kraftig til å opprettholde veksten i norsk økonomi de tre foregående årene, men ettersom Statens pensjonsfond Utland ikke vokser så raskt som før, er det ikke rimelig å vente store stimulanter i form av økte overføringer fra fondet i årene som kommer.

Styringsrenten ble holdt uendret på rekordlave 0,5 prosent gjennom 2017. Norges Bank har signalisert at den trolig vil heve styringsrenten i løpet av 2018. Arbeidsledigheten faller raskt, prisveksten er ikke langt under målet, lønnsveksten tiltar trolig litt, og etterspørselen etter kreditt er god. Trolig kan bare et videre boligprisfall eller et markert tilbakeslag i verdensøkonomien hindre en gradvis økning av renten de neste årene.

Positiv utvikling for verdiskapingen i Midt-Norge

SpareBank 1 SMNs konjunkturbarometer viser at Trøndelag hadde høy og stabil verdiskaping i 2017, mens Møre og Romsdal fortsatt slet med omstilling i offshore service og deler av maritim industri. Det er likevel tegn til bedring i disse bransjene i tillegg til at svak krone og lav rente fortsetter å gi positive effekter for flere næringer i hele regionen. Havbruksnæringen gjør det særlig bra.

Arbeidsledigheten i Trøndelag er lav med 1,9 prosent av arbeidsstyrken, ned fra rundt 2,2 prosent i 2016. Ledigheten falt også i Møre og Romsdal, med 0,7 prosentpoeng til 2,4 prosent i 2017 prosent i tråd med bedringen i industrien.

I Trøndelag steg boligprisene med 2,1 prosent i 2017, langt lavere enn de foregående årene, men bedre enn Norge samlet, som hadde en tilbakegang på 1,1 prosent. Boligmarkedet Trøndelag og Nordvestlandet har store variasjoner innad hvor prisene steg 2,4 prosent i Trondheim, mens i Ålesund økte prisene med 1,1 prosent.

Sentios årlige forventningsbarometer viser økt optimisme hos bedriftslederne i både Trøndelag og Møre og Romsdal. Det forventes fortsatt vekst og økende kapasitetsutnyttelse i industrien, fallende arbeidsledighet og en moderat vekst i boligprisene

Årsregnskap 2017

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift, og styret bekrefter med dette at grunnlaget for fortsatt drift er til stede.

(Konserntall. Tall i parentes gjelder tilsvarende periode i fjor hvis ikke annet er nevnt).

SpareBank 1 SMN reklassifiserte to fondsobligasjoner fra gjeld til egenkapital fra og med 2017. Fondsobligasjonene ble reklassifisert da de ikke tilfredsstiller definisjonen av finansiell forpliktelse i henhold til IAS 32. Obligasjonene er evigvarende og SpareBank 1 SMN har rett til ikke å betale renter til investorene. Rentene presenteres ikke som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i egenkapitalen. Endringen har medført reduserte rentekostnader i 2017 på totalt 44 millioner kroner før skatt og 33 millioner etter skatt. Sammenligningstall for 2016 er omarbeidet. Se note 3 for ytterligere detaljer.

Hovedtrekk for 2017

- Gode resultater fra bankdrift, datterselskaper og produktselskaper
- Resultatet var 1.828 millioner kroner og 147 millioner bedre enn i 2016. Bedringen skyldes hovedsakelig økte driftsinntekter, reduserte tap på utlån og godt resultat i SpareBank 1 Gruppen
- Sterk soliditet
- Betydelig flere kunder og høy vekst innenfor alle produktområder

Overskudd på 1.828 millioner kroner

- Resultat før skatt 2.279 millioner kroner (2.029 millioner)
- Resultat 1.828 millioner kroner (1.681 millioner)
- Avkastning på egenkapital 11,5 prosent (11,3 prosent)
- Ren kjernekapitaldekning 14,9 prosent (14,9 prosent)
- Vekst i utlån 8,2 prosent (8,0 prosent) og innskudd 13,9 prosent (4,8 prosent)
- Andel privatmarkedslån 66 prosent (65 prosent)
- Tap på utlån og garantier 341 millioner kroner (516 millioner)
- Resultat per egenkapitalbevis 8,71 kroner (7,93). Bokført verdi per egenkapitalbevis 78,81 kroner (73,35), inklusive foreslått utbytte for 2017
- Foreslått utbytte 4,40 kroner per egenkapitalbevis og avsetning til gaver på 322 millioner

Resultat 147 millioner kroner bedre enn i 2016

SpareBank 1 SMN oppnådde i 2017 et resultat før skatt på 2.279 millioner kroner (2.029 millioner). Overskuddet er 1.828 millioner kroner (1.681 millioner) og avkastning på egenkapitalen 11,5 prosent (11,3 prosent).

Samlede driftsinntekter i 2017 utgjorde 4.229 millioner kroner (3.603 millioner). Det er en økning på 626 millioner kroner fra året før.

Avkastning på finansielle eiendeler var 760 millioner kroner (944 millioner). Av dette var resultatandelen av eierinteresser og tilknyttede selskaper 437 millioner kroner (423 millioner).

Driftskostnadene ble 2.369 millioner kroner (2.003 millioner) i 2017. Kostnadsveksten er i stor grad i bankens datterselskaper og skyldes satsing på BN Bolig i EiendomsMegler 1 Midt-Norge, kapasitetsøkning i SpareBank 1 Markets og oppkjøp i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN.

Konsernet tapte 341 millioner kroner (516 millioner) på utlån og garantier til kunder. Dette er i hovedsak innenfor oljerelatert virksomhet.

Det var god vekst både i utlån og innskudd i 2017. Utlånene økte med 8,2 prosent (8,0 prosent) og innskuddene med 13,9 prosent (4,8 prosent).

Ren kjernekapitaldekning var per 31. desember 2017 14,9 prosent (14,9 prosent). Målsatt ren kjernekapitaldekning er 15,0 prosent.

Kursen på bankens egenkapitalbevis (MING) var ved årsskiftet 82,25 kroner (64,75). Det ble i 2017 utbetalt et kontantutbytte på 3,00 kroner per egenkapitalbevis for 2016.

Resultatet per egenkapitalbevis var 8,71 kroner (7,93). Bokført verdi var 78,81 kroner (73,35) per egenkapitalbevis inklusive foreslått utbytte på 4,40 kroner. Foreslått utbytte representerer en utdelingsgrad på 50 prosent (37 prosent) av konsernresultatet.

Forslag til overskuddsdisponering

Det er morbankens regnskap som danner grunnlag for disponering av årsoverskuddet. Morbankens disponible resultat inkluderer mottatt utbytte fra datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet, og er korrigert for rentekostnader på hybridkapital etter skatt.

I konsernregnskapet foretas full konsolidering av datterselskaper, mens resultatandel fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet konsolideres etter egenkapitalmetoden. Utbytte inkluderes derfor ikke i konsernresultatet.

Forskjell konsern - morbank	2017	2016
Årsoverskudd konsern	1.828	1.681
Resultat i datterselskaper	-196	-280
Utbytte og konsernbidrag datterselskap	364	147
Resultatandel tilknyttede og felleskontrollerte selskaper	-437	-423
Utbytte fra tilknyttede og felleskontrollerte selskaper	410	591
Elimineringer konsern	-119	-27
Årsoverskudd morbank	1.850	1.689
Overskuddsdisponering	2017	2016
Årsoverskudd morbank	1.850	1.689
Overført fond for urealiserte gevinster	-17	95
Renter hybridkapital ført mot egenkapital (e.skatt)	-33	-34
Årsoverskudd til disponering	1.800	1.750
Utbytte	572	389
Utjevningfond	580	730
Grunnfondskapital	327	411
Gaver	322	220
Sum disponert	1.800	1.750

Årsoverskudd til disponering fremkommer etter endringer i fond for urealiserte gevinster på 17 millioner kroner.

Samlet beløp til disponering er med dette 1.800 millioner kroner.

Resultatet er fordelt mellom grunnfondet og eierkapitalen i henhold til deres relative andel av egenkapitalen, slik at utbytte og avsetning til utjevningfond utgjør 64,0 prosent av det disponerte resultatet.

Resultat per egenkapitalbevis ble 8,71 kroner. Av dette foreslår styret overfor bankens representantskap et kontantutbytte på 4,40 kroner, totalt 572 millioner. Dette gir en utdelingsgrad til egenkapitalbevisene på

50 prosent av resultat per egenkapitalbevis. Videre foreslår styret at bankens representantskap avsetter 322 millioner kroner i gaver, også tilsvarende en utdelingsgrad på 50 prosent. Av dette beløpet foreslås overført 252 millioner kroner til Sparebankstiftelsen SMN og 70 millioner til gaver til allmenntilfelle formål. Utjevningfondet og grunnfondet tilføres henholdsvis 580 millioner kroner og 327 millioner.

Etter disponering av resultatet for 2017 er egenkapitalbevisbrøken fortsatt 64,0 prosent.

Økte netto renteinntekter

Netto renteinntekter økte med 296 millioner kroner til 2.225 millioner (1.929 millioner) i 2017. Den sterke økningen fremkommer som følge av:

- Økte utlån og innskudd både til privat- og næringslivskunder
- Forbedrede marginer på utlån både til privat- og næringslivskunder
- Reduserte finansieringskostnader

Rentenetto fra lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt inntektsføres som provisjonsinntekter. Provisjonsinntektene for lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt utgjorde i 2017 samlet 370 millioner kroner (282 millioner).

Risikoprisering og oppmerksomhet mot regulatorisk kapitalbruk har gitt forbedrede marginer og arbeidet med dette videreføres i 2018. Bankens sterke vekst viser at banken har markedsriktige priser.

Økte andre inntekter

Provisjonsinntekter og øvrige driftsinntekter økte i 2017 med 330 millioner kroner til 2.005 millioner (1.674 millioner) i 2017.

Inntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt er økt med 88 millioner kroner som følge av vekst og forbedrede marginer på boliglån.

Styrking av SpareBank 1 Markets og oppkjøp i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN har bidratt vesentlig til økningen i andre inntekter. Det er også en positiv utvikling i inntekter fra forsikrings salg, salg av spareprodukter og betalingstjenester.

Høy produktdekning hos kundene er viktig for banken. Det gir høy kundetilfredshet og en diversifisert inntektsstrøm for banken.

Provisjonsinntekter (mill. kr)	2017	2016	Endring
Betalingstjenester	207	196	11
Kredittkort	59	63	-3
Sparing og forvaltning	117	97	20
Forsikring	172	159	13
Garantiprovisjoner	69	77	-8
Eiendomsmevling	365	391	-27
Regnskapstjenester	357	213	144
Kurtasjeinntekt verdipapir	214	126	88
Øvrige provisjoner	75	69	6
Provisjoner eks. SB 1 Boligkreditt og SB 1 Næringskreditt	1.635	1.392	242
Provisjoner fra SB 1 Boligkreditt	353	271	83
Provisjoner fra SB 1 Næringskreditt	17	12	5
Sum provisjonsinntekter	2.005	1.674	330

God avkastning finansielle investeringer

Samlet avkastning på finansielle investeringer ble 317 millioner kroner (434 millioner). Dette fordeler seg slik:

- Gevinst på aksjer i banken og datterselskaper var 62 millioner kroner (76 millioner)
- Finansielle derivater har gitt gevinster på 124 millioner kroner (280 millioner). Dette er i all hovedsak gevinster på renteinstrumenter
- Øvrige finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi inkluderer verdiendring på bankens portefølje av fastrentelån og har gitt en gevinst på 7 millioner kroner (26 millioner)
- Inntekter fra valutaforretninger på 45 millioner kroner (51 millioner) er inntekter fra valutahandel i SpareBank 1 Markets og resultat av kurssvingninger på bankens finansiering i utenlandsk valuta
- Gevinster på aksjer og aksjederivater i SpareBank 1 Markets var samlet 43 millioner kroner (25 millioner)
- Konsernets beholdning av sertifikater og obligasjoner har gitt en gevinst på 58 millioner (-2 millioner) som følge av bedret avkastning på likviditetsporteføljen
- Prisene på finansielle instrumenter banken anvender som sikring er redusert og banken har regnskapsført et netto tap på 22 millioner kroner (21 millioner) på sikringsinstrumenter

Avkastning finansielle investeringer (mill. kr)	2017	2016	Endring
Gevinst/(tap) på aksjer	62	76	-14
Gevinst/(tap) på finansielle derivater	124	280	-156
<i>Herav verdiregulering av basisswapper</i>	-50	-8	-42
Gevinst/(tap) på øvrige finansielle instrumenter til virkelig verdi (FVO)	7	26	-19
Gevinst/(tap) på valuta	45	51	-6
Gevinst/(tap) på sertifikater og obligasjoner	58	-2	60
Gevinst/(tap) på aksjer og aksjederivater i SpareBank 1 Markets	43	25	19
Gevinst/(tap) på finansielle instrumenter knyttet til sikringsbøker	-22	-21	-1
Netto resultat fra finansielle instrumenter	317	434	-117

Produktselskaper og andre tilknyttede selskaper

Gjennom produktselskapene får bankene tilgang til et bredere produktspekter og dermed provisjonsinntekter. Produktselskapene gir også bankene god avkastning på investert kapital.

SpareBank 1 Gruppen

SpareBank 1 Gruppen eier 100 prosent av aksjene i SpareBank 1 Forsikring, SpareBank 1 Skadeforsikring, ODIN Forvaltning og SpareBank 1 Gruppen Finans. SpareBank 1 SMN sin eierandel i SpareBank 1 Gruppen var ved utgangen av fjerde kvartal 2017 uendret på 19,5 prosent. SpareBank 1 Gruppens resultat etter skatt i 2017 ble 1.811 millioner kroner (1.575 millioner). SpareBank 1 Forsikring bidrar med 95 prosent av resultatet. Resultatøkningen forklares med:

- God underliggende utvikling både i liv- og skadevirksomheten
- Høye finansinntekter
- Positiv verdijustering på eiendom

SpareBank 1 SMNs andel av resultatet for 2017 ble 349 millioner kroner (317 millioner) inklusive en korreksjon av resultatet for 2016 med minus 4 millioner.

SpareBank 1 Boligkreditt

SpareBank 1 Boligkreditt er etablert av bankene i SpareBank 1-alliansen for å dra nytte av markedet for

obligasjoner med fortrinnsrett. Bankene selger godt sikrede boliglån til selskapet og oppnår reduserte finansieringskostnader.

Per 31. desember 2017 har banken solgt lån på samlet 34,9 milliarder kroner (33,1 milliarder) til SpareBank 1 Boligkreditt tilsvarende 35,3 prosent (37,1 prosent) av bankens samlede utlån til privatmarkedet.

Bankens eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt i 2017 var 19,1 prosent, og bankens andel av resultatet i selskapet i 2017 ble minus 41 millioner kroner (minus 17 millioner). Resultatandelen i 2017 er svekket av kurstap på selskapets basisswapper med 74 millioner kroner (29 millioner kroner).

Verdivurderingen av selskapets basisswapper er knyttet til valutasikring av selskapets innlån. Disse verdivurderes kvartalsvis og kan gi store resultatsvingninger fra kvartal til kvartal. Kurstap oppstår som følge av at markedskostnaden ved valutasikringen er redusert og effekten av kurstapet vil utlignes over valutasikringens løpetid.

Ny eierandel per 31. desember 2017 var 19,9 prosent.

SpareBank 1 Næringskreditt

SpareBank 1 Næringskreditt er etablert etter samme modell og med samme administrasjon som SpareBank 1 Boligkreditt. Per 31. desember 2017 er utlån på 1,8 milliarder kroner (2,1 milliarder) solgt til SpareBank 1 Næringskreditt.

SpareBank 1 SMN sin eierandel var i 2017 36,5 prosent av selskapet og bankens andel av resultatet for 2017 ble 19 millioner kroner (29 millioner). Bankens eierandel reflekterer bankens relative andel av solgte lån til næringsseidendom og bankens eierandel i BN Bank. Av utlånene i SpareBank 1 Næringskreditt er 42 prosent overført fra BN Bank. Ny eierandel per 31. desember 2017 var 33,5 prosent.

SpareBank 1 Kredittkort

Resultatet for 2017 ble 84 millioner kroner (128 millioner). SpareBank 1 Kredittkort eies av SpareBank 1-bankene, og SpareBank 1 SMN har en eierandel på 17,9 prosent. SpareBank 1 SMN sin andel av resultatet i 2017 ble 15 millioner kroner, og andel av porteføljen er 845 millioner kroner (829 millioner).

SpareBank 1 Kredittkort har siden første januar 2017 håndtert kredittkortprogrammet i LOfavør. Denne avtalen utvider det forretningsmessige forholdet mellom LO og SpareBank 1-alliansen.

I 2017 var arbeidet med LOfavør-porteføljen preget av oppstart og engangskostnader, men allerede i 2018 vil porteføljen gi SpareBank 1-alliansen et positivt bidrag. Ved utgangen av året besto porteføljen samlet av 45.250 konti hvorav 6.250 var tilordnet SpareBank 1 SMN.

På vegne av SpareBank 1-alliansen fikk Sparebank 1 Kredittkort i 2017 oppdraget på å levere kredittprodukter til et utvidet Vipps. Avtalen implementeres i løpet av 2018.

BN Bank

SpareBank 1 SMN eier 33,0 prosent av BN Bank per 31. desember 2017.

Resultatet i BN Bank i 2017 ble 298 millioner kroner (261 millioner) som gir en avkastning på egenkapitalen på 8,3 prosent (7,3 prosent). SpareBank 1 SMNs andel av resultatet i BN Bank i 2017 ble 98 millioner kroner (86 millioner) justert for resultatandel i BN Bolig og renter hybridkapital.

Etter beslutning om avvikling av satsingen på finansiering av næringsseiendom er næringslivsporteføljen redusert med 18,7 milliarder kroner tilsvarende 59 prosent siden 30. juni 2015. Dette har bidratt til bedring av soliditeten i SpareBank 1 SMN og til forbedret lønnsomhet i den resterende næringslivsporteføljen i BN Bank.

BN Bank skal utvikles til en digital privatmarkedsbank.

BN Bank har vedtatt å styrke produktplattformen gjennom en forsiktig satsing på forbrukslån. I tillegg har selskapet i samarbeid med EiendomsMegler 1 Midt-Norge etablert selskapet BN Bolig hvor BN Bank har en eierandel på 50 prosent. Satsingen på eiendomsmegling i Oslo-markedet skal bidra til sterkere boliglånsvekst for BN Bank. For å understøtte satsingen på eiendomsmegling har bankens styre også vedtatt en nysatsing på prosjektfinansiering av boligprosjekter. Dette vil være en kontrollert satsing med gradvis oppbygging av porteføljen.

SpareBank 1 Betaling (Vipps)

Høsten 2017 ble SpareBank1-alliansen sin mobilbetalingstjeneste mCASH slått sammen med Vipps. Flere norske bankgrupperinger gikk inn på eiersiden i selskapet, og samtlige norske banker har Vipps som sin mobilbetalingstjeneste. Bank ID og BankAxept skal fusjonere med Vipps for å ta opp kampen om de framtidige betalingsløsningene. Vipps har mål om å være Nordens ledende finansteknologimiljø, og for SpareBank 1 SMN vil eierandel og tett samarbeid med Vipps være viktig for å holde på kunderelasjoner etter innføringen av PSD2. Vipps vil i løpet av 2018 lansere flere tjenester som vil forenkle bankkundernes hverdag og med kontointegrasjon også sørge for å holde kostnadene nede.

Driftskostnader

Samlede kostnader i konsernet økte med 366 millioner kroner i 2017 og ble 2.369 millioner (2.003 millioner).

I morbanken er kostnadene økt med 58 millioner kroner til 1.209 millioner fra 2016 til 2017. Endringen forklares med:

- Effektivisering av banken har gitt lavere bemanning og reduserte kostnader. Siden 31. desember 2014 er antall årsverk i morbanken redusert med 90 årsverk til 595 ved utgangen av 2017
- I 2016 kostnadsførte banken 50 millioner kroner i omstillingskostnader knyttet til nedbemanning
- Ytelsespensjonsordningen for ansatte i morbanken og datterselskaper ble avviklet i 2016 slik at alle konsernets ansatte har innskuddspensjon. Avviklingen medførte en gevinst på 74 millioner kroner i morbanken i 2016
- Innføring av finansskatt i 2017 har økt kostnadene med 25 millioner kroner
- Endret kundeadferd og ny teknologi vil legge til rette for økt effektivisering i tiden som kommer
- Satsing på ny teknologi har økt kostnadene med 30 millioner kroner
- Målet om nullvekst i morbankens driftskostnader opprettholdes også for 2018

Samlede kostnader i datterselskapene var 1.159 millioner kroner og økte med 308 millioner i 2017. 140 millioner kroner er følge av SpareBank Regnskapshuset SMN oppkjøp i Møre og Romsdal, om lag 130 millioner oppbygging i SpareBank 1 Markets og 45 millioner kostnader ved EiendomsMegler 1 Midt-Norges satsing på BN Bolig. Kostnadene i 2016 i datterselskapene var positivt påvirket av engangseffekter på 16 millioner kroner knyttet til avvikling av ytelsespensjonsordningen.

Oppkjøpet i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN har gitt betydelig inntektsvekst og resultatøkning i selskapet. Kapasitetsøkning gjennom nyansettelser har gitt sterk inntektsvekst i SpareBank 1 Markets og

potensialet for ytterligere vekst er høyt. Resultatet i BN Bolig er i tråd med plan preget av oppstartskostnader. Det forventes resultatforbedring 2018.

Kostnader i forhold til inntekter ble i konsernet 47 prosent (44 prosent), i morbanken 32 prosent (31 prosent).

Reduserte tap og lavt mislighold

I 2017 ble netto tap på utlån 341 millioner kroner (516 millioner). Netto tap på utlån utgjør 0,23 prosent av totale utlån (0,39 prosent).

På utlån til konsernets næringslivskunder er det i 2017 netto tapsført 323 millioner kroner (495 millioner), i all hovedsak knyttet til utlån til oljerelatert virksomhet.

På utlån til privatmarkeds kunder er det i 2017 netto tapsført 18 millioner kroner (21 millioner).

Samlede individuelle nedskrivninger på utlån og garantier per 31. desember 2017 utgjør 769 millioner kroner (638 millioner).

Samlede problemlån (misligholdte og tapsutsatte) utgjør 1.468 millioner kroner (1.688 millioner) tilsvarende 0,99 prosent (1,23 prosent) av brutto utlån, inklusive lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt.

Mislighold over 90 dager var 284 millioner kroner (214 millioner). I prosent av brutto utlån er misligholdet 0,19 prosent (0,16 prosent). Av samlet mislighold er det tapsavsatt 55 millioner kroner (39 millioner), tilsvarende 20 prosent (18 prosent).

Misligholdet fordeler seg på næringslivskunder med 75 millioner kroner (38 millioner) og på privatmarkeds kunder med 209 millioner (176 millioner).

Andre tapsutsatte engasjement utgjør 1.184 millioner kroner (1.474 millioner). Av brutto utlån utgjør andre tapsutsatte engasjement 0,80 prosent (1,07 prosent). 714 millioner kroner (599 millioner) tilsvarende 60 prosent (41 prosent) er nedskrevet.

Andre tapsutsatte engasjement fordeler seg på næringslivskunder med 1.164 millioner kroner (1.455 millioner) og på privatmarkeds kunder med 21 millioner (19 millioner).

Det er god kredittkvalitet i utlånsporteføljen. En svært stor andel av årets tap på utlån er knyttet til oljerelatert virksomhet, men også i denne delen av porteføljen er utviklingen positiv.

Gruppevise tapsnedskrivninger

Beregning av gruppevise tapsnedskrivninger gjøres med utgangspunkt i:

- Hendelser som har påvirket bankens portefølje (som gir migrering mellom risikoklassene etter innvilgelse)
- Hendelser som ennå ikke har påvirket porteføljen på grunn av at bankens kredittrisikomodeller ikke fanger effektene raskt nok opp (for eksempel vesentlige skift i makroøkonomiske forhold)

Gruppevise tapsnedskrivninger er i 2017 økt med ni millioner kroner. Samlede gruppevise tapsnedskrivninger er 347 millioner kroner (339 millioner), som utgjør 0,23 prosent (0,25 prosent) av totale utlån. Gruppevise nedskrivninger fordeler seg med 104 millioner kroner på privatmarkedet og 243 millioner på næringsliv. Av avsetningen på 243 millioner kroner på næringslivsporteføljen utgjør avsetning knyttet til

oljerelatert virksomhet 60 millioner. Resterende gruppevise tapsnedskrivninger på næringslivsporteføljen på 173 millioner kroner fordeler seg relativt jevnt på øvrige sektorer.

IFRS 9

IFRS 9 Finansielle instrumenter erstatter fra og med første januar 2018 IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling. IFRS 9 omhandler innregning, klassifisering, måling og fraregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbokføring. SpareBank 1 SMN har i samarbeid med øvrige SpareBank 1-banker arbeidet med modellverk samt avklaringer rundt verdsettelse og klassifisering de siste par årene. Våre beregninger viser et økt avsetningsbehov for tap per første januar 2018 på 17 millioner kroner for morbanken, og 20 millioner for konsernet. Det vises til note 2 og note 45 i årsregnskapet for 2017 for ytterligere detaljer.

Forvaltningskapital 153 milliarder

Bankens forvaltningskapital per 31. desember 2017 var 153 milliarder kroner (138 milliarder) og har økt med 15 milliarder tilsvarende 11,0 prosent det siste året. Forvaltningskapitalen har økt som følge av høyere utlånsvolum og høyere likviditetsbeholdning.

Per 31. desember 2017 er utlån på til sammen 37 milliarder kroner (35 milliarder) solgt fra SpareBank 1 SMN til SpareBank 1 Boligkreditt og til SpareBank 1 Næringskreditt. Disse lånene fremkommer ikke som utlån i bankens balanse. Kommentarene som omhandler vekst i utlån inkluderer dog utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt.

Høy vekst i utlån til bolig

Totale utlån har økt med 11,2 milliarder kroner (10,2 milliarder), tilsvarende 8,2 prosent (8,0 prosent) i 2017 og var 148,8 milliarder (137,5 milliarder) per 31. desember 2017.

- Utlån til personkunder økte i 2017 med 9,3 milliarder kroner (8,7 milliarder) til 98,7 milliarder (89,4 milliarder). Vekst på 10,4 prosent (10,7 prosent)
- Utlån til bedriftskunder økte i 2017 med 1,9 milliarder kroner (1,5 milliarder) til 50,1 milliarder (49,1 milliarder). Vekst på 4,1 prosent (3,2 prosent)
- Utlån til personkunder utgjorde 66 prosent (65 prosent) av totale utlån til kunder ved utgangen av 2017

Veksten i boliglån er høy, og bankens markedsandeler er økende. Det er ingen indikasjoner på økte taps- og misligholdsnivåer i bankens boliglånportefølje og kvaliteten i boliglånporteføljen er svært god.

Nye utlån til bedriftskunder er i hovedsak mindre bedrifter og er prioritert utfra kapitalbegrensninger og lønnsomhetskrav.

SpareBank 1 SMN har i løpet av de siste årene økt andelen lån til personkunder, og andelen personmarkedslån av totale utlån var 66 prosent (65 prosent) per 31. desember 2017.

(Fordelt i henhold til sektor – se note 5)

Innskudd

Innskudd fra kunder økte i 2017 med 9,3 milliarder kroner (3,1 milliarder) til 76,5 milliarder (67,2 milliarder). Dette tilsvarer en vekst på 13,9 prosent (5,6 prosent).

- Innskudd fra personkunder økte med 2,0 milliarder kroner (1,8 milliarder) til 31,8 milliarder, tilsvarende 6,8 prosent (6,9 prosent)

- Innskudd fra bedriftskunder økte med 7,3 milliarder kroner (1,6 milliarder) til 44,7 milliarder, tilsvarende 19,5 prosent (4,6 prosent). Veksten i innskudd fra bedriftskunder har vært svært høy, og forklares med høy vekst i de fleste segmenter. Som forventet er totale innskudd noe lavere ved utgangen av januar 2018.
- Innskuddsdekningen i SpareBank 1 SMN var 68 prosent per 31. desember 2017 (66 prosent)

Innskuddsveksten i banken var meget tilfredsstillende i 2017, både fra personkunder og bedriftskunder. (Fordelt i henhold til sektor – se note 9).

Investeringsprodukter

Samlet kundeportefølje av investeringsprodukter ført utenfor bankens balanse var 11,7 milliarder kroner (10,2 milliarder) ved utgangen av 2017. Økningen på 1,5 milliarder kroner er et resultat av godt salg og verdøkninger, særlig på aksjefond og aktiv forvaltning.

Investeringsprodukter, kundeporteføljer (mill. kr)	2017	2016	Endring
Aksjefond	7.870	6.612	1.258
Spareforsikring	840	762	78
Aktiv forvaltning	2.989	2.780	209
Totalt	11.699	10.154	1.545

Forsikring

Bankens forsikringsportefølje har hatt en vekst på 5,8 prosent i 2017. Veksten har vært størst på personforsikring som har økt med 7,9 prosent.

Forsikring, premievolum (mill. kr)	2017	2016	Endring
Skadeforsikring	769	738	31
Personforsikring	327	303	24
Tjenestepensjon	232	214	18
Totalt	1.328	1.255	73

Privatmarked

Totale utlån i privatmarkedet er 103 milliarder kroner og totale innskudd 37 milliarder kroner per 31. desember 2017. Dette er utlån til og innskudd fra lønnstakere, landbrukskunder og enkeltpersonsforetak.

I privatmarkedet ble samlede driftsinntekter 1.926 millioner kroner (1.633 millioner) i 2017. Netto renteinntekter utgjorde 1.137 millioner kroner (953 millioner) og provisjonsinntektene 789 millioner (679 millioner). Inntektene har økt i hovedsak som følge av økte utlån og forbedrede utlånsmarginer samt økte provisjonsinntekter fra andre finansieringsinntekter, investeringsprodukter, betaling og forsikring. Samlede inntekter økte med 293 millioner kroner. Avkastning på anvendt kapital i privatmarkedssegmentet ble 16,6 prosent (13,8 prosent). Anvendt kapital er regulatorisk kapital på 15,0 prosent, tilsvarende konsernets målsetting om ren kjernekapitaldekning.

Utlånsmarginen i 2017 ble 1,93 prosent (1,75 prosent), mens innskuddsmarginen ble 0,11 prosent (0,25 prosent) målt mot tremåneders NIBOR. Gjennomsnittlig tremåneders NIBOR er blitt redusert med om lag 0,30 prosentpoeng i løpet av 2017.

Utlåns- og innskuddsvekst i privatmarkedet i 2017 ble henholdsvis 10,0 prosent (10,3 prosent) og 6,7 prosent (3,9 prosent).

Det er gjennomgående lav direkte risiko i utlån til privatkunder, og dette reflekteres i fortsatt lave tap. Det er ingen indikasjoner på økte taps- og misligholdsnivåer i bankens boliglånportefølje. Låneporteføljen er sikret med pant i boligeiendom.

Næringsliv

Totale utlån til næringslivskunder er 39 milliarder kroner og totale innskudd 39 milliarder per 31. desember 2017. Dette er en diversifisert portefølje med utlån til og innskudd fra i næringslivskunder i Trøndelag og Møre og Romsdal.

Innen næringsliv ble driftsinntektene 1.315 millioner kroner (1.205 millioner) i 2017. Netto renteinntekter ble 1.108 millioner kroner (1.000 millioner) og provisjonsinntektene og avkastning på finansielle investeringer 207 millioner (205 millioner). Driftsinntektene i næringslivssegmentet har i all hovedsak økt på grunn av økte utlån og forbedrede utlånsmarginer.

Netto samlede tap i næringslivssegmentet er redusert og var 318 millioner kroner (490 millioner) i 2017. Tapene er i all vesentlighet knyttet til utfordringene innen oljerelatert virksomhet.

Avkastning på anvendt kapital for næringslivssegmentet ble 10,5 prosent i 2017 (6,9 prosent). Anvendt kapital er regulatorisk kapital på 15,0 prosent, tilsvarende konsernets målsetting om ren kjernekapitaldekning.

Utlåns- og innskuddsmargin ble henholdsvis 2,69 prosent (2,51 prosent) og minus 0,10 prosent (minus 0,08 prosent) per fjerde kvartal 2017.

Utlånene økte med 1,5 prosent (0,7 prosent) og innskuddene økte med 19,5 prosent (6,9 prosent) i 2017.

Datterselskaper

Samlet resultat i bankens datterselskaper i 2017 ble 242,7 millioner kroner (326,8 millioner) før skatt.

Resultat før skatt (mill. kr)	2017	2016	Endring
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	2,6	66,7	-64,0
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	128,3	103,4	24,9
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	60,3	42,9	17,4
SpareBank 1 Markets (proforma inkl Allegro)	1,9	19,6	-17,8
SpareBank 1 SMN Invest	27,9	73,7	-45,9
Andre selskaper	21,6	20,4	1,2
Sum	242,7	326,8	-84,1

EiendomsMegler 1 Midt-Norge er markedsleder i Trøndelag og Møre og Romsdal med en svært sterk markedsposisjon og særlig i Trondheim. Ambisjonen er å fortsette og styrke markedsandelen i regionen. Selskapet har i samarbeid med BN Bank etablert selskapet BN Bolig, hvor EiendomsMegler 1 Midt-Norge og BN Bank har en eierandel på 50 prosent hver. Dette er en satsing på eiendomsmegling i Oslo-markedet som i tillegg til økte inntekter fra eiendomsmegling skal bidra til sterkere boliglånsvest for BN Bank i dette markedet.

EiendomsMegler 1 Midt-Norge sitt resultat før skatt i 2017 ble 2,6 millioner kroner (66,7 millioner). Resultatet er svekket av:

- Reduserte inntekter som følge av færre solgte boligenheter. Antall solgte boligenheter i 2017 var 6.719 mot 7.429 i 2016.

- 35 millioner kroner i negativt resultat knyttet til oppstartskostnader i BN Bolig. EiendomsMegler 1 Midt-Norge konsoliderer resultatet fra BN Bolig som datterselskap.

SpareBank 1 Finans Midt-Norge hadde et resultat på 128,3 millioner kroner i 2017 (103,4 millioner), og har positiv resultatutvikling som følge av sterk inntektsøkning, begrenset kostnadsvekst og god risikostyring. Selskapets forretningsområder er hovedsakelig leasing til SMB-markedet og billån til privatkunder. Selskapet har leasing- og billånsavtaler for til sammen 6,2 milliarder kroner, der leasingavtalene utgjør 2,8 milliarder (2,3 milliarder) og billån 3,4 milliarder (2,7 milliarder). Selskapet tilbyr også forbrukslån, og denne porteføljen var ved årsskiftet 208 millioner kroner (132 millioner).

Det har vært god vekst og spesielt på billån hvor veksten siste 12 måneder har vært 26 prosent. SamSpar-bankene i SpareBank 1 hadde per 31. desember 2017 en eierandel i SpareBank 1 Finans Midt-Norge på 27,9 prosent og Sparebanken Sogn og Fjordane en eierandel på 7,5 prosent. SpareBank 1 SMN eier 64,6 prosent av aksjene i SpareBank 1 Finans Midt-Norge.

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN oppnådde i 2017 et overskudd før skatt på 60,3 millioner kroner (42,9 millioner). Resultatøkningen tilskrives god drift og at selskapet har utvidet virksomheten betydelig i Møre og Romsdal.

Selskapet retter seg mot SMB-segmentet med en teknologisk moderne distribusjonsmodell og et bredt tjenestespekter.

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN overtok alle aksjer i Økonomisenteret med omlag 110 ansatte med virkning fra 2017. Selskapet har etter dette 372 ansatte og en årsomsetning på 360 millioner kroner. Dette har bidratt til resultatforbedringen i 2017 og betydelig økning i både inntekter og kostnader.

SpareBank 1 SMN Invest investerer i aksjer, hovedsakelig i regionale virksomheter. Selskapet hadde et overskudd i 2017 på 27,9 millioner kroner (73,7 millioner).

Verdiendringer og realisering av tap eller gevinster i selskapets samlede aksjeholdning utgjør 12,5 millioner kroner av selskapet netto totale inntekter. Selskapet har i tillegg eierinteresser i eiendomsselskapet Grilstad Marina og resultatandelen fra dette selskapet var 15,4 millioner kroner i 2017.

SpareBank 1 Markets er datterselskap av SpareBank 1 SMN med eierandel på 66,7 prosent. SpareBank 1 Markets har hovedkontor i Oslo og avdelinger i Trondheim, Ålesund og Stavanger. Det er 132 ansatte i selskapet. I fjerde kvartal kjøpte selskapet aksjebordet i SpareBank 1 SR-Bank Markets. I transaksjonen ble SpareBank 1 SR-Bank deleier i selskapet.

SpareBank 1 Markets kjøpte i 2017 også SpareBank 1 Kapitalforvaltning (tidligere Allegro Kapitalforvaltning og SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning). Selskapet er sentralt i SpareBank 1 Markets sin satsing på kapitalforvaltning med en samlet forvaltningskapital på ti milliarder kroner. Selskapet har 15 ansatte.

SpareBank1 Markets (inkludert SpareBank 1 Kapitalforvaltning) sitt resultat før skatt i 2017 ble 1,9 millioner kroner (19,6 millioner). Det har vært positiv inntektsutvikling i konsernet det siste året, særlig innenfor aksjehandel og Investment Banking (Corporate).

SpareBank 1 Markets har i løpet av 2017 gjennomført flere ansettelses som forventes å bidra til å styrke inntjeningen i selskapet når ansettelsene når normalisert inntjeningskraft. Dette har gitt en betydelig kostnadsvekst i 2017.

I SpareBank 1 SMN sitt markedsområde er SpareBank 1 Markets det ledende kapitalmarkedsmiljøet. SpareBank 1 Markets har hovedfokus på kunder hvor konsernet selv har en sterk konkurranseposisjon alene eller i samspill med eierbankene.

Tilfredsstillende finansiering og god likviditet

Banken har en konservativ likviditetsstrategi. Strategien legger vekt på å ha likviditetsreserver som sikrer banken overlevelse i tolv måneder med ordinær drift og uten behov for ny ekstern finansiering.

Banken har likviditetsreserver på 27 milliarder kroner og er finansiert i 30 måneder med ordinær drift uten ny ekstern finansiering.

Myndighetene stiller krav til at alle kredittinstitusjoner skal ha tilstrekkelige likviditetsbuffer til å tåle perioder med begrenset tilgang på markedsfinansiering. Liquidity Coverage Ratio (LCR) måler størrelsen på bankenes likvide eiendeler i forhold til netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid gitt en stressituasjon.

LCR er beregnet til 164 prosent per 31. desember 2017 (129 prosent). Kravet er 100 prosent.

Konsernets innskuddsdekning per 31. desember 2017 inklusive SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt var 51 prosent (49 prosent).

Banken har god diversifisering mellom ulike finansieringskilder og -produkter. Andelen av bankens samlede pengemarkedsfinansiering med over ett års løpetid var 80 prosent (88 prosent) per 31. desember 2017.

SpareBank 1 Boligkreditt er bankens viktigste finansieringskilde og lån på samlet 35 milliarder kroner er solgt per 31. desember 2017.

Rating

Bankens rating hos Moody's og Fitch Ratings er henholdsvis A1 (outlook negative) og A- (outlook stable). Moody's endret i juli 2017 utsiktene for SpareBank 1 SMN og andre norske banker fra «stable» til «negative» outlook. Endringen er utløst av forventning om innføring av EUs krisehåndteringsdirektiv, som trolig vil medføre lavere sannsynlighet for støtte fra offentlige myndigheter til norske banker.

Soliditet

Ren kjernekapitaldekning per 31. desember 2017 ble 14,9 prosent (14,9 prosent). Konsernets målsetting for ren kjernekapitaldekning er 15,0 prosent. Myndighetskravet til ren kjernekapitaldekning er 14,1 prosent.

Risikoveid balanse (beregningsgrunnlaget) økte med 5,4 prosent i 2017, men dette utlignes av økt ren kjernekapital som følge av et meget godt resultat i 2017 på 1,8 milliarder kroner og tilbakeholdelse av 50 prosent av dette.

Banken økte sine utlån med 8,2 prosent i 2017, men som følge av en bevisst vridning av sammensetningen av utlånene økte beregningsgrunnlaget med kun 5,3 prosent. Tilbakeholdt overskudd har medført at ren kjernekapital har økt med 5,3 prosent i 2017.

Ren kjernekapitaldekning er 0,1 prosentpoeng under målsatt nivå. Dette anes å være innenfor naturlige svingninger. Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio) er 7,2 prosent (7,4). Styret er fornøyd med bankens kapitaliseringsnivå.

Per 31. desember 2017 økte motsyklisk buffer fra 1,5 prosent til 2,0 prosent slik at krav til ren kjernekapital økte til 12,0 prosent, inkludert kombinerte bufferkrav. Inklusive et pilar 2-krav på 2,1 prosent er det samlede myndighetskrav 14,1 prosent.

Finanstilsynets endelige vurdering av tillegg for risikoer som ikke dekkes tilstrekkelig av pilar 1 ble fastsatt til 2,1 prosent i 2015. Påslaget er hovedsakelig knyttet til eierrisiko, markedsrisiko og konsentrasjonsrisiko på kreditt. Dette tillegget er gjenstand for vurdering fra Finanstilsynet hvert andre år, og Finanstilsynet vil fastsette nytt pilar 2-tillegg i løpet av 2018. SpareBank 1 SMN har mål om en ledelsesbuffer på om lag 1 prosent over samlede pilar 1 samt pilar 2-krav til å kunne absorbere svingninger i risikovektet balanse samt svingninger i konsernets resultat. På bakgrunn av dette er konsernets kapitalmål på 15 prosent.

Styret i SpareBank 1 SMN gjør løpende vurderinger av kapitalsituasjonen utfra fremtidige kapitalkrav.

Bankens egenkapitalbevis (MING)

Bokført verdi per egenkapitalbevis per 31. desember 2017 (inklusive et foreslått utbytte på 4,40 kroner) var 78,81 kroner (73,35) og resultatet per egenkapitalbevis ble 8,71 kroner (7,93).

Pris/Inntjening var 9,44 (8,17) og pris/bok 1,04 (0,88).

Kursen ved årsskiftet var 82,25 kroner og det er i 2017 utbetalt 3,00 kroner i utbytte per egenkapitalbevis for 2016.

SpareBank 1 SMNs vedtekter inneholder ikke begrensninger for eierne på omsetning av egenkapitalbevis.

Ved emisjoner rettet mot ansatte tilbys ansatte deltakelse etter gitte retningslinjer. I de tilfeller det gis rabatter i emisjoner rettet mot ansatte, vil bindingstid før eventuelt salg foreligge. Rettighetene til egenkapitalbevis utstedt ved emisjoner rettet mot ansatte kan ikke overdras.

SpareBank 1 SMN er ikke kjent med at det foreligger avtaler mellom egenkapitalbevisene som begrenser mulighetene til å omsette eller utøve stemmerett for egenkapitalbevis.

Se for øvrig kapittel Eierstyring og selskapsledelse.

Risikoforhold

Konsernets problemlån preges av utfordringene knyttet til offshorenæringen. Lån til oljerelatert virksomhet utgjør per 31. desember 2017 3,2 prosent av konsernets samlede utlån. Kredittkvaliteten i bankens øvrige utlånsportefølje er tilfredsstillende. Det har ikke vært smitteeffekter fra oljerelatert virksomhet til andre bransjer, og det foreligger ingen øvrige vesentlige konsentrasjoner i misligholdte og tapsutsatte engasjement.

Det er positive vekstsignaler både internasjonalt og i Norge. En svakere norsk krone har virket positivt for norsk eksportnæring, men det forventes en viss styrking av kronen fremover. Reallønnsveksten forventes å øke noe. Kombinert med et fortsatt lavt rentenivå vurderer banken at tapsrisiko i bankens privatmarkedsportefølje vil være lav. Arbeidsledigheten er redusert i bankens markedsområde og banken legger til grunn at nivået vil være relativt moderat også fremover.

Kredittveksten blant norske husholdninger er fortsatt høyere enn lønnsveksten og vil over tid påvirkes av utviklingen i boligprisene. Husholdningenes gjeldsnivå er økt fra høye nivåer. Fallende boligpriser samt forventningen om høyere renter vil sannsynligvis føre til økt sparerate i norske husholdninger, noe som vil kunne gi redusert omsetning for deler av norsk næringsliv.

Bankens resultater påvirkes direkte og indirekte av svingningene i verdipapirmarkedene og særlig verdsettelse av basisswapper bidrar til volatilitet. Den indirekte effekten skyldes i all hovedsak bankens eierandel i SpareBank 1 Gruppen hvor både forsikringsvirksomheten og fondsforvaltningsaktivitetene påvirkes av svingningene.

Banken er også eksponert for risiko knyttet til tilgang på ekstern finansiering. Dette reflekteres i bankens konservative likviditetsstrategi (se avsnitt foran om finansiering og likviditet).

Samfunnsansvar

De fire kjerneverdiene helhjerta, ansvarlig, likandes og dyktig er alle knyttet til arbeidet med samfunnsansvar. Ansvarlig er den viktigste rettesnoren for SpareBank 1 SMN sitt arbeid med samfunnsansvar.

SpareBank 1 SMN arbeider med samfunnsansvar for å styrke konkurransekraften, redusere risiko, tiltrekke seg gode kunder, investorer og dyktige ansatte samt øke nyskapingen og utvikle regionen som konsernet er en del av. Slik skaper SMN verdier på en ansvarlig og bærekraftig måte for alle interessenter.

SpareBank 1 SMN rapporterer for første gang bankens prestasjoner innen samfunnsansvar og bærekraft i henhold til den globalt anerkjente standarden til Global Reporting Initiative (GRI). Les mer om bankens samfunnsansvar i eget kapittel i årsrapporten.

SpareBank 1 SMN har i 2017 også tilsluttet seg FNs Global Compact, med de forpliktelser det innebærer.

SpareBank 1 SMN utviklet i 2017 en ny strategi for samfunnsansvar. Strategien er bygget på bankens verdier, er vedtatt i styret og forankret i organisasjonen.

Strategien beskriver konkrete mål innen temaene

- Ansvarlige produkter og tjenester
- Kommunikasjon og åpenhet
- Etikk og antikorrupsjon
- Miljø og klima
- Medarbeidere og organisasjon

SpareBank 1 SMN har hatt en god bærekraftig utvikling i 2017. Banken har etablert nye strategier, policyer, retningslinjer og rutiner, og vil vise resultater av arbeidet i 2018. Banken vil årlig rapportere resultater innen samfunnsansvar i henhold til GRI-standard.

Ansvarlige produkter og tjenester

SpareBank 1 SMN har egne policyer for bærekraft i utlån, egne eierposisjoner og forvaltning. I tillegg utvikler banken egne bærekraftige produkter. I den daglige driften betyr policyene blant annet at SpareBank 1 SMN skal:

1. Ikke ta eierposisjoner eller yte lån til selskaper som ikke etterlever våre prinsipper, og medta forbehold om oppfølging og konsekvens ved avvik i finansiering der selskapene driver i bransjer, land og regioner med spesielt høy risiko
2. Legge press på kundene og selskapene vi investerer i slik at de har gode rutiner og prosesser for å gjøre riktige etiske, miljømessige og bærekraftige valg, og for å påvirke selskaper de har eierposisjoner i gjennom aktiv eierstyring
3. Kreve dokumentasjon på at kunder har fulgt opp forhold som bryter våre prinsipper
4. Ta konsekvensen av avvik som ikke følges opp gjennom å ikke fornye eller forlenge lån, eller avvikle eierposisjoner

Banken vil også gjøre en ESG-screening av alle bankens eksisterende fondsleverandører i løpet av 2018.

Kommunikasjon og åpenhet

SpareBank 1 SMNs strategi for samfunnsansvar definerer hvordan banken skal arbeide med interessentene. SMN forsøker kontinuerlig å identifisere og engasjere egne omgivelser, og integrere innspill i viktige beslutningsprosesser. SpareBank 1 SMN møter legitime krav og forventninger fra bankens interessenter på en åpen og konstruktiv måte. Banken har derfor en egen definert prosess for interessentarbeidet, forankret i styret. Strategien påpeker eksempelvis at SpareBank 1 SMN skal:

1. Definere interessenter bredt og strategisk og søke muligheter
2. Prioritere interessenter etter hvilken verdi interessenten har for banken
3. Være åpen, tydelig, nysgjerrig og konstruktiv i dialogen med interessentene
4. Søke etter partnerskap og dele suksesshistorier med interessentene
5. Inkludere interessentenes synspunkter i selskapsstyringen

I 2017 har SpareBank 1 SMN gjennomført en rekke strukturerte interessentintervjuer, som ledd i å kartlegge bankens mest vesentlige tema innen bærekraft.

Etikk og antikorrupsjon

Banken vedtok oppdaterte etiske retningslinjer i 2017. Retningslinjene regulerer bl.a. den enkelte medarbeiders forhold til kunder, leverandører, konkurrenter og omverden.

I tillegg til de etiske retningslinjene har SpareBank 1 SMN etablert en egen varslingsrutine. Varslingsrutinene ivaretar kravene i arbeidsmiljøloven, for varsling av kritikkverdige forhold i virksomheten.

Varslingsrutinen legger også til rette for at ansatte kan varsle til bankens eksterne varslingsmottak, samt varsle anonymt dersom varsleren ønsker dette.

SpareBank 1 SMN startet i 2017 en prosess for å etablere et nytt system for hendelsesrapportering i samarbeid med en ekstern leverandør. Det nye systemet vil bli implementert i første kvartal 2018.

Miljø og klima

Det er spesielt viktig for oss som regionbank å ta ansvar for bærekraft i investeringer og utlån. SpareBank 1 SMN er forpliktet til å gjøre det banken kan for å støtte opp om FNs bærekraftsmål, og banken er opptatt av at selskaper banken investerer i eller låner penger til tar bærekraftige valg.

SpareBank 1 SMN har sertifisert eget miljøstyringssystem etter standarden for Miljøfyrtårn. Banken rapporterer eget energiforbruk og klimautslipp hver vår til den norske Stiftelsen Miljøfyrtårn. Miljøstyringssystemet sørger for kontinuerlig forbedring av bankens egne miljøprestasjoner.

Medarbeidere og organisasjon

Det er store endringer i bransjen som skaper et stort behov for endring i bankens kompetanseprofil. Fremover vil banken ha behov for færre medarbeidere i produksjon, flere i digital utvikling og flere i digitalt salg, analyse og forretningsutvikling.

SpareBank 1-alliansen har en felles digital læringsplattform (LMS), som gjør kurs og treningsprogrammer tilgjengelig for medarbeidere. SpareBank 1 SMN har i 2017 i tillegg arbeidet med en ny prosess og nye verktøy for kompetanseutvikling og -styring. Prosjektet Ny arbeidshverdag skal sikre at banken, parallelt med utvikling og implementering av nye systemer og prosesser, utvikler riktig kompetanse. Det vises til kapittelet menneskene og note 22 Personalkostnader for mer informasjon om arbeidsmiljø, likestilling og andre medarbeiderrelaterte forhold.

Utsikter

SpareBank 1 SMN har i 2017 oppnådd gode resultater. De fleste forretningsområdene har hatt sterk utvikling. Spesielt fremheves høy kundetilgang i privatmarkedet og lavere tap på utlån.

Konsernet er meget solid med uvektet egenkapitalandel (leverage ratio) på 7,2 prosent. Styret er fornøyd med en ren kjernekapitaldekning på 14,9 prosent, omtrent som målsatt etter et år med sterk vekst. Målsettingen om 15 prosent ren kjernekapitaldekning opprettholdes.

Det er etter styrets vurdering fortsatt et betydelig potensial for ytterligere digitalisering og optimalisering av kanalsamspill i salgs- og rådgivningsarbeidet. Bankens kunder vil primært dekke sine behov for finansielle produkter, betalinger og enkel rådgivning digitalt. Samtidig opprettholdes et kompetent rådgiverapparat som ivaretar tyngre rådgivningsoppgaver og etablering av nye kundeforhold. I distribusjonsstrategien inngår relativt sett mange, men kostnadseffektive kontorer og førsteklasses selvbetjente kundeflater. Det investeres også betydelig i å standardisere og automatisere prosesser, for å effektivisere og forenkle etterlevelse av regulatoriske krav. Ved inngangen til 2018 står den norske finansbransjen foran store endringer. I løpet av året innføres betalingsdirektivet PSD2. Banken og SpareBank 1-alliansen har satt ambisiøse mål om å utnytte denne muligheten til å tilby bedre tjenester og tilføre mer verdi for eksisterende og nye kunder.

Banken vil fortsette innsatsen for å styrke markedsposisjonen blant små og mellomstore bedrifter. I 2018 vil banken lansere en digital plattform for små og mellomstore bedrifter. Plattformen kobler bank- og regnskapsdata og bidrar til at bedriften får en effektiv kommunikasjon med banken. Dette, sammen med lokal tilstedeværelse, vil gi banken konkurransefortrinn i markedet for små og mellomstore bedrifter.

De økonomiske utsiktene i Trøndelag og Møre og Romsdal er gode.

Tap på utlån de siste årene har nesten utelukkende vært knyttet til oljerelatert virksomhet. Det forventes lavere tap fremover. Tilnærmet alle kunder innenfor denne sektoren er restrukturert og opplever nå aktivitetsøkning som følge av økt oljepris og derigjennom økende aktivitet på norsk sokkel. Fortsatt grundig oppfølging av kundene gjør banken godt forberedt dersom man opplever en ny reduksjon av oljepris og etterspørsel.

Bankens eksponering i næringseiendom har vært stabil de siste årene, og det har vært marginale tap på utlån til denne næringen i perioden. Kontorledigheten i Trondheim har holdt seg stabil på om lag 9 prosent de siste to årene, etter økning i 2014 og 2015. I bankens næringseiendomsportefølje i Trondheim var tilsvarende ledighet 4,9% ved siste gjennomgang høsten 2017.

Styrets vurdering er at det er sannsynlighet for en viss reduksjon i etterspørselen etter bolig etter en lang periode med sterk etterspørsel og prisvekst. Prisveksten i regionen har vært lavere enn i andre pressområder. Banken har en god portefølje av boliglån og forventer at et eventuelt fall i boligprisene vil påføre banken beskjedne tap.

Bankens datterselskaper og tilknyttede selskaper har vist en god utvikling i 2017. Det legges til grunn at den positive utviklingen vil fortsette i 2018.

Styret er godt fornøyd med konsernets prestasjoner og resultater i 2017 og forventer at også 2018 blir et godt år for SpareBank 1 SMN.

Trondheim, 28. februar 2018
Styret i SpareBank 1 SMN

Kjell Bjordal
Styrets leder

Bård Benum
Nestleder

Paul E. Hjelm-Hansen

Aud Skrudland

Morten Loktu

Janne Thyø Thomsen

Arnhild Holstad

Erik Gunnes
Ansatterepresentant

Venche Johnsen
Ansatterepresentant

Finn Haugan
Konsernsjef